

นิทานเรื่อง ชายปัญญา

ในกาลก่อนนั้น... สติปัญญาความรู้ ความเฉลียวฉลาดปราดเปรื่องนั้นมีการนำเอามาขายดังสินค้าต่าง ๆ เช่น ปัจจุบัน ดั่งนั้น ตลอดเวลาจะมีผู้นำเอาความรู้หรือเอาตัวปัญญานี้มาขายเสมอ วันหนึ่งในเวลาบ่าย แดดร้อนจัดจนเป็นเปลว มีชายคนหนึ่งนำเอาปัญญามาขาย โดยบรรจุตัวปัญญาลงในกระโทงจนเต็มแล้ว หาบผ่านเปลวแดดมาจนถึงประตูเมือง ครั้นจะเข้าไปทันทีก็เกรงว่าอากาศร้อน ๆ เช่นนี้จะทำให้อารมณ์ของตนเสียไปได้... เขาจึงสอดสายสายตาดูร่มไม้ใหญ่บริเวณรอบๆ ในที่สุดก็มองเห็นร่มหว่าใหญ่ใบตมมีร่มแผ่กว้างน่าพัก เขาจึงแวะเข้าไปแล้ววางหาบตัวปัญญาที่นำมาขายลง แล้วเอนหลังหลับไปด้วยความเหนื่อยอ่อน... จวบจนตะวันบ่ายคล้อยลง ความร้อนจึงค่อยบรรเทา ชายนั้นตื่นขึ้นแล้วไปล้างหน้าในสระน้ำ ใกล้กำแพง เมือง ตั้งใจว่าพอเสร็จธุระแล้วนำเอาตัวปัญญาเข้าไปเสนอขายในเมืองทันที ขณะที่เขาเตรียมจัดหาบเพื่อจะเข้าไปในเมืองอยู่นั้นพอดีมีหมู่คนประมาณ 4 – 5 คนออกจากประตูเมืองมา เมื่อมาถึงได้ร่มหว่า ชายที่นำเอาตัวปัญญามาขายจึงร้องถามออกไปว่า “พี่น้องทั้งหลาย ในพวกท่านมีใคร บ้างไหมที่ต้องการซื้อเอาปัญญาไปไว้ใช้บ้าง” ชาวบ้านเหล่านั้นหันหน้ามามองกัน คนหนึ่งในพรรคพวกจึง ถามว่า “ท่านเอ๋ย ปัญญานั้นมันเป็นเสมือนแก้วสารพัดนึก ซึ่งจะลดบันดาลให้ท่านล่วงรู้และสามารถ ประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่าง ๆ ที่แปลก ๆ ใหม่อีกมากมายโดยไม่รู้จักจบสิ้น ปัญญาจะช่วยให้บ้านเมืองที่ลำหลังเจริญก้าวหน้า ” คนหนึ่งในพวกนั้นอุทานออกมาด้วยความพอใจ “โอโฮ... ยังงั้น ปัญญาที่เปนี้ แก้วสารพัดนึก ละซิทจี้ ะสามารถ ลดบันดาลสิ่งที่ต้องการได้ ทุกอย่าง นอกจากนั้น ปัญญายังช่วยให้เราล่วงรู้สิ่งที่เรายังไม่รู้ด้วยซ้ำไหม” ชาย ผู้นั้นพยักหน้าและรับปากว่า “จริงทีเดียว พวกท่านเข้าใจอย่างถูกต้อง ปัญญาเปรียบเหมือนดวงแก้วที่จะส่องสว่างขจัดความโง่เขลาให้หายไปอย่างไรละ พวกท่านมีใครต้องการบ้างไหมเล่า เรากำลังนำมาเสนอขายจนถึงบ้านของท่านละ”

... ชายคนหนึ่งในหมู่คนนั้นอยากจะลองดูว่า ผู้เอาปัญญามาขายนั้นจะฉลาดและล่วงรู้ทุกสิ่งจริงดังที่เขากล่าวหรือไม่ เขาจึงก้มดูรอบๆ ดันหว่าใหญ่ที่น้อย่างพิลึกพิลเคระห์แล้วเอ่ยปากถามว่า “เอาละ เมื่อท่านกล่าวว่า ปัญญาจะสามารถช่วยให้เราล่วงรู้ทุกอย่าง ข้าพเจ้าขอเรียนถามท่านว่า ท่านรู้หรือไม่ว่ามีอะไรอยู่ใต้ดิน ตรงที่ท่านยืนอยู่ตรงนี้ ถ้าหากท่านมีปัญญาจริง หวังว่าท่านคงจะตอบได้ ” ชายนั้นยืนฟังพิลึกพิลการณาเป็นเวลานานก็ไม่สามารถบอกได้ว่าใต้หาบและใต้บริเวณที่ตนยืนอยู่นั้นมีอะไรอยู่ เขาจึงย้อนถามไปว่า “และท่านสามารถบอกได้ว่า อะไรอยู่ใต้เท้าที่ท่านยืนอยู่ ” ... ชายที่ถามพยักหน้าและตอบออกไปทันทีว่า “แม้เราจะไม่มีตัวปัญญามาขายแต่เรากล้าบอกว่าใต้หาบตัวปัญญานี้มีไข่มดแดง (ดิน) รังใหญ่ หากท่านไม่เชื่อก็ช่วยเราขุดซิ หากไม่พบดังเราว่าอย่ามให้ให้ท่านปรับเราก็กแล้วกัน” ชายคนนั้นตกลง ต่อจากนั้นคนทั้งหมดต่างช่วยกันขุดลงไปจนลึกเกือบท่วมศีรษะ จึงพบไข่มดพร้อมทั้งแม่มันจำนวนมากภายในโพรงนั้นจริง ๆ ซึ่งการกระทำครั้งนี้ทำให้ชายผู้เอาปัญญามาขายรู้สึกอับอายยิ่งนัก

ด้วยเหตุนี้เขาจึงยกเอาหาบปัญญาเดินหมุนกลับไปทางเดิม ไม่ยอมเอาตัวปัญญามาขายให้แก่ชาวเมืองนั้น เพราะเจ็บใจที่ถูกสบประมาทต่อหน้า เขาออกเดินทางไปเรื่อยๆ เป็นเวลานานจนกระทั่งไปพบคนผิวขาวได้แก่ พวกฝรั่งนั่นเอง เขาจึงเอาตัวปัญญานี้้นำออกไปขาย และด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้ชาวยุโรปเจริญรวดเร็ว

สามารถ คิดและประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ได้โดยไม่รู้จักจบสิ้น นอกจากนั้นยังมีการศึกษาเล่าเรียน ตลอดจนวิธีค้นคว้า ซึ่งดีกว่า พวกเราเสียอีก

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า 1. คนอวดรู้เมื่อไปพบคนที่รู้จริง สู้เขาไม่ได้ยอมขายหน้า... หรือปัญญาเป็นเรื่องของนามธรรมจะซื้อจะขายกัน เหมือนวัตถุหาได้ไม่ ผู้รู้แจ้งในปัญญาคือผู้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง... นั่นคือประสบการณ์หรือการศึกษาด้วย การกระทำจริงนั่นเอง ... เหมือนชายที่รู้ได้ว่า พื้นดินตรงนั้น มีไข่มงมัน เพราะใช้ความสังเกตและเคียวหากินทาง นี้มาแล้ว

2. คติ ‘โง่อวดฉลาด’ โง่มดแดง (ดิน) เป็นแมลงชนิดหนึ่งตัวเล็ก ๆ แม่มดตัวสีแดง ตัวเล็กมากมันจะขุดรูอยู่ลึกเวลาไขของมันแก่ตัว มันจะขุดขึ้นมา แล้วบินออกไปทำการผสมพันธุ์และไขต่อไป ทางภาคเหนือเรียกว่า แมงมัน รับประทานอร่อย มาก รังหนึ่ง ๆ มีไข่มากพอสมควร